

Det kan godt lade sig gøre at dyrke figener i Danmark, men de fleste sorter klarer sig bedst i plasttunnel. Kun Bornholmerfigen og tilsvarende kloner giver et tilfredsstillende resultat på friland, viser den test, som Westergaards Planteskole har lavet.

Figensorter til danske forhold

Figener er nemme planter og kan dyrkes, hvor der er lunt. Westergaards Planteskole ved Kerteminde har testet en række figensorter, dels i plasttunnel, dels på friland.

Tekst og foto: Lars Westergaard, Westergaards Planteskole
Mail: lars@westergaards.dk

På verdensplan findes der mere end 200 forskellige figensorter. Langt de fleste af disse kan ikke sætte frugt uden at blive bestøvet af en lille hveps, der entrerer det lille hul i spidsen af frugten og således bringer pollen rundt fra plante til plante. Denne lille hveps findes ikke nord for Alperne. Da vi skulle udvælge potentielle sorter til test, var det første kriterium derfor, at sorterne skulle være i stand til at sætte frugt uden bestøvning – såkaldt partenokarp frugtsætning, som vi også kender fra blandt andet bananer og visse citrus- og kakisorter. Herudover skulle sorterne være vinterhårdføre og have ry for at kunne lykkes på nordgrænsen af det oprindelige dyrkningsområde.

14 forskellige sorter

Vores hjemlige Bornholmerfigen – Brown Turkey – var naturligvis selvskrevet til forsøget, men spørgsmålet var, om der fandtes sorter, der var endnu bedre egnet til dyrkning under danske forhold. Valget faldt på 30 mere eller mindre kendte sorter, som blev bestilt hjem gennem planteskoler, foreninger og private samlere, ofte som rodløse stiklinger. Mange af sorterne viste sig at være navngivet med såkaldte egnsnavne, der ikke kendes uden for et begrænset område. Langt hovedparten af disse egnsorter kunne i dyrkningen ikke adskilles fra Brown Turkey og må antages at være identisk med denne. Et storskalaforsøg med det formål at finde eventuelle forskelle blandt de mange Brown Turkey kloner kunne i og for sig være interessant,

men har ikke været formålet med denne undersøgelse.

Efter screening for dubletter landede vi på 14 med sikkerhed forskellige og almindeligt anerkendte sorter. Herudover er en del planter modtaget uden navn eller med et navn, der ikke svarer til den generelle beskrivelse. Ingen af disse har dog vist sig at have særligt værdifulde egenskaber.

Westergaards Planteskole har testet en række forskellige figensorter, der her står beskyttet i en plasttunnel.

Fire overskårne frugter af figen.

Marked for danske øko-figener

En komponent i projektet har været at undersøge, om der findes eller kan opdyrkes et marked for økologiske danske figener, for eksempel indenfor hotel- eller restaurationsbranchen. Baggrunden er, at de importerede friske figener, der er tilgængelige på markedet, næsten altid er høstet, mens de er urimeligt umodne og derfor ikke udvikler den optimale smag.

En rundspørge på gourmetrestauranter i landsdelen har givet positiv respons og resulteret i foreløbig to aftaler om levering af frisk frugt.

Herudover har vi eksperimenteret med forarbejdning til især marmelade og frugtlæder (tørret frugtpulp, der kan bruges som pålæg). Forarbejdning er relevant i de yderperioder, hvor udbyttet ikke retfærdiggør en egentlig markedsføring.

Endelig har de friske figener forsøgsvis været brugt i dessertanretninger med særdeles godt resultat.

Figenmarmelade kan laves af eventuelle overskydende figener iblandet lidt sur frugt- eller citronsaft plus sukker.

Breba crop og main crop

Figener er i stand til at sætte frugt både på årsskud og på sidste års skud. Ikke alle sorter kan dog begge dele, og frugten modner på forskellige tidspunkter. Frugten på sidste års skud modner generelt tidligt og kaldes på engelsk breba crop. Frugten fra indeværende års skud kaldes main crop og modner senere. Ofte vil den sidste del af main crop hænge tilbage, når efteråret sætter ind. Disse går i regelen til i løbet af vinteren og det tidlige forår.

Den allersidste del af frugten afsat på årsskudene overvintrer som frugtanlæg og bliver til næste års breba crop. Blandt sorterne i forsøget satte en enkelt sort således kun frugt på sidste års skud (breba), tre satte kun frugt på årsskud (main) og resten i varierende grad både og (breba og main).

Tre modne figener af første høst (breba crop). Oven over disse findes på årsskuddet en stribe af stadig yngre figener af anden høst (main crop). Helt i toppen findes anlæggene til næste års første høst.

En usædvanlig frugt

Frugten hos figen er på flere måder usædvanlig i forhold til andre frugter. Rent anatomisk skal man forestille sig noget i retning af en kurveblomst, for eksempel en solsikke, der folder sig sammen omkring sig selv, således at kun blomsterbunden er synlig, og selve blomsten er skjult inde i frugtens indre. Det er herinde, at den lille hveps – syd for Alperne – får pollen på sin krop og spreder det fra plante til plante. Ved modenhed udvikles velsmagende frugtkød omkring frø eller frøanlæg, ligesom hele blomsterbunden i sig selv bliver velsmagende. Utilstrækkeligt modne figener er en fad oplevelse.

Farven på ydersiden af de modne figener varierer fra klart grønne hos Kadota til næsten sort-violette i sorterne Vallecaldá, Pastiliere, Negronne og Ronde de Bordeaux – med næsten alle mellemformer repræsenteret. Ved modenhed er det indre af frugten typisk jordbærrødt, changerende over brunrød til gul og næsten hvid i sorten White Marseille.

Smagsmæssigt er der en tendens til, at de små og meget mørke frugter er mere intense i smagen end de større og lyse. Fuldmodne figener af meget store sorter som Petrovaca, Jordan og Brown Turkey smager dog stadig fantastisk.

En nem plante

Dyrkning af figener er ikke kompliceret, da planten er relativt fordringsløs og normalt ikke angribes af sygdomme og skadedyr. Det meget kraftige rodsystem rummer nogen fare for overtilvækst, og jordbundsforholdene bør derfor ikke være alt for gunstige. Man må huske på, at figner i naturen ofte vokser i meget tørre og stenede områder. Pottetekultur er også en fin måde at styre (rod)væksten på. Her er der naturlige grænser for, hvor stor og dominerende roden kan blive, hvilket ofte resulterer i mindre og mere produktive planter. Som hovedregel bør sådanne krukkeplanter beskyttes mod hård frost om vinteren, ligesom det er vigtigt at sørge for tilstrækkelig dræning i bunden af potterne.

Beskæring af figen

Beskæring af figener rummer heller ikke de store vanskeligheder, da planten kan tåle beskæring hele året rundt. Især i vækstsæsonen efterfølges beskæring af blødning med mælkesaft, men det stopper hurtigt og skader ikke planten. For frugtsætningens skyld er det en god idé at forme planten således, at der forekommer flest muligt skudspidser. I praksis gøres dette ved, at man omkring sankthans kniber skudspidserne for at stimulere dannelsen af flere skud. Man kan også følge den regel, at ingen skud må lave mere end fire-fem blade uden, at de topknibes. Så undgår man de til tider lange årsskud med nogle få frugter i skudspidsen.

De bedste sorter i testen

Som indledningsvis nævnt er figensorterne blevet testet i plasttunnel samt i nogen grad tillige på friland.

Konklusionen på forsøget er, at det næsten kun er Brown Turkey og tilsvarende kloner, der giver et tilfredsstillende resultat på friland. Sorterne Petrovaca, Hardy Chicago og White Marseille bør prøves på lune steder, hvor de modner ganske fint og omtrent samtidigt med Brown Turkey.

Under glas eller plast derimod er der rigtig mange sorter, der kan være relevante at eksperimentere med. Selv sorterne Hirta, Vallecaldá og Ronde de Bordeaux, der ikke giver nogen tidlig breba crop, modner let deres main crop. Ofte således, at der ikke er umodne frugter tilbage, når sæsonen er slut. Det er der derimod altid på Brown Turkey – drivhus eller ej.

Figensorter fra testen hos Wetsergaards Planteskole:

1. *Petrovaca*
2. *Brown Turkey*
3. *Dauphine*
4. *Jordan*
5. *White Marseille*
6. *Madelaine*
7. *Kadota*
8. *Vallecalda*
9. *Digitata*

Mange af sorterne kan udover frugtens karakteristika tillige adskilles på bladenes udformning fra dybt indskårne til helrandede.

Brug kun planter med sortsnavn

Afslutningsvis er det måske også på sin plads at advare mod importerede figenplanter, der alene er mærket med artens videnskabelige navn, *Ficus carica*, uden yderligere sortsangivelser. Disse planter er meget ofte, men ikke altid, værdiløse i det danske klima. Tager man derimod selv en stikling af en vellykket plante hos en bekendt, er man altid sikker på et godt resultat.

10 år med figensorter i tunnel og på friland

- Westergaards Planteskole ved Kerteminde på Fyn har i perioden 2005-2015 undersøgt dyrkningsmulighederne for en lang række figensorter – de fleste af europæisk oprindelse, nogle så langt væk fra som Iran, Japan og USA.
- Formålet med undersøgelsen har været at vurdere sorterernes egnethed til dyrkning i tunnelhuse i Danmark samt i mindre grad på beskyttede steder på friland.
- Mulighederne for afsætning enten som frisk frugt eller efter forarbejdning er også undersøgt.
- Projektet blev gennemført i perioden fra 2013-2015 i samarbejde med NaturErhvervstyrelsen.

Tabel 1. De 14 figensorter, der er testet i Westergaards Planteskole.

Sort - <i>Synonymer</i>	Frugt udvendig	Frugt indvendig	Vægtklasse gram	Breba crop	Main crop
Petrovaca Gigante	Orange-brun	Rød	100-150	*	***
Brown Turkey - <i>Bornholmerfigen</i> - <i>Tidlig Dalmatiner</i> - <i>Violetta</i> - <i>Smyrna</i> - <i>Bayernfigen o.m.m.a.</i>	Orange-brun	Rød	80-110	**	***
Jordan - <i>Jerusalem</i>	Orange-violet	Rød	80-110	*	*
Longue D'Aout - <i>Bananafig</i>	Gul-orange	Rød	70-100		
White Marseille - <i>Italian Honey Fig</i> - <i>Lemon Fig</i>	Grøn-gul	Hvid-gulbrun	40-70	*	***
Hardy Chicago	Violet	Rød	40-70	*	*
Kadota - <i>Dotato</i>	Grøn-gul	Rødviolet	40-70	*	**
Dauphine	Orange-violet	Rød	40-70	*	**
Hirta du Japon - <i>Pastiliere</i> - <i>Rouge de Bordeaux</i>	Violet	Rød	30-50	—	**
Ronde de Bordeaux - <i>Précoce de Barcelone</i>	Violet	Rød	30-50	—	***
Grise de Saint-Jean	Violet	Rød	30-50	*	**
Vallecalda	Violet	Rød	30-50	—	**
Negronne - <i>Violette de Bordeaux</i>	Violet	Rød	30-50	*	**
Digitata	Grøn	Gul-rød	10-15	**	—